

Vysadím strom

příprava, výsadba a následná péče

času na přípravu:

různé
4-20 h

času na výsadbu:

2-3 h
jaro / podzim

**osob na vysazení
jednoho stromu:**

1-2

Co je potřeba zajistit:

- A. pozemek** – Zahrada za domem, školní dvůr, park nebo bývalé pole, hlavně když zde strom bude mít dost místa a budoucnost. Podívejte se po okolí, zeptejte se známých a přátel, zda není někde vhodná plocha pro strom. Můžete se také obrátit na místní odbor životního prostředí, který vede záznamy o plochách pro takzvané náhradní výsadby a může vám pomoci pozemek pro výsadbu najít.

KOLIK MÍSTA POTŘEBUJE JEDEN STROM?

U každého druhu to je trochu jiné, ale obecně můžete počítat cca 25 m² na ovocný strom (jabloň) a cca 40 m² na vzrostlý listnatý strom (lípa). Strom by neměl být blíže než 3 metry od hranice se sousedním pozemkem a v prostoru ochranného pásma sítí.

CO JE DOBRÉ VĚDĚT?

Pokud sázíte na cizím pozemku, je potřeba si sehnat souhlas majitele. Majitel pozemku bude oficiálně i majitelem stromu, který se zde vysadí. Proto se předem domluvte, co to bude za strom a kdo se o něj bude starat, aby byli spokojeni všichni zúčastnění.

NA CO SI DÁT POZOR?

Elektrina, voda, plyn, kanalizace, internet ... sítě, kam se člověk podívá. Pod povrchem i nad. Zkontrolujte si, zda místem, kde chcete sázet strom, nevedou nad zemí nebo pod zemí technické inženýrské sítě. Mají svá ochranná pásma, ve kterých nejsou výsadby povoleny. Mohly by být totiž poškozeny kořeny nebo větvemi stromu, a naopak strom by mohl být poškozen při opravě těchto sítí.

- B. sazenice** – Je možné sehnat sazenice různých druhů stromů, velikostí, s kořenovým balem nebo prostokořenné. Podle toho se bude odvíjet i jejich cena, velikost a schopnost ujmout se na novém stanovišti.

JAKÁ SAZENICE JE NEJLEPŠÍ?

Nejlepší je sazenice, která se nemusela převézt z druhé strany republiky, ale sehnali jste ji někde ve vašem okolí a její druh je vhodný do podmínek vaší lokality. Rozhlédněte se kolem, nebo se zeptejte nějakého zahradníka či krajináře a ti vám určitě poradí.

KDE SAZENICI SEŽENU?

Skoro v každém zahradnictví se dá pořídit sazenice stromu. Můžete vyhledat také lesní školky, či přímo specializované pěstitele.

KOLIK TAK STOJÍ SAZENICE?

Menší sazenice (2–3 let), například lípa (50–250 Kč)

Obvykle se využívají starší sazenice (4–7 let), například lípa (400–1500 Kč)

MÁTE ZAJIŠTĚNÝ BEZPEČNÝ PŘEVOZ A USKLADNĚNÍ SAZENICE?

Dejte pozor na bezpečné převezení sazenice z obchodu na místo výsadby. Pokud bude sazenice při převozu vystavena větru, zajistěte její zakrytí, aby kořeny a větve neoschly.

Pokud sazenici potřebujete na nějakou dobu uskladnit, umístěte ji na stinné místo a zajistěte ochranu kořenů před sluncem a oschnutím (dá se využít neprůhledný igelitový pytel). Pokud by sazenice měla čekat déle jak dva dny, vykopejte jámu, vložte do ní sazenici a pokud není v květináči, přihrňte kořeny hlínou. Nezapomeňte ji zalévat, kořeny musí zůstat stále vlhké.

C. náčiní a voda – Něco stačí popůjčovat ve škole, po kamarádech a známých, něco možná bude nutné koupit. Co budete potřebovat?

- **Rýč, (krumpáč), lopatu** – na vyhloubení jámy pro strom
- **1-3 dřevěné kůly výšky sazenice** – v případě 3 kůlů ještě 6 kratších příček na spojení kotvící konstrukce
- **Palici** – na zatlučení kůlů do země, větší a těžší je lepší
- **Schůdky** – pokud máte větší sazenici, budou se hodit pro zatlukání kůlů
- **Pilka** – na zkrácení příček
- **Kleště na drát** – bal větších sazenic bývá svázán drátem, ten je před výsadbou potřeba uvolnit
- **Kladívko, hrstku kratších a delších hřebíků** – na uchycení popruhů do kůlů stačí kratší hřebík s širokou hlavičkou, na sbití dřevěné konstrukce jsou potřeba delší, aby prošly naskrz dřevem
- **Plochý popruh (tkaloun) a nůžky** – pro upevnění stromku mezi kůly, cca 2 cm široký tkaný popruh celkové délky cca 2 m, nůžky na zastřížení
- **Ochrana kmínku** – plastová chránička / nátěr arbo-flex / juta / rákos
- **Mulč** – drčená kůra nebo hrubší dřevěná štěpka z ne-jehličnatých dřevin
- **Voda na první zálivku** – nezapomeňte nachystat dostatek vody na první zálivku

D. Sehnat lidi na akci – Ve více lidech to jde lépe od ruky! Výsadby stromů jsou především úžasné komunitní akce, které stmelují kolektivy a zanechávají po sobě krom vzpomínek smysluplný odkaz. Pozvěte lidi z okolí, z ulice, vesnice, kamarády, spolužáky, nebo třeba uspořádejte výsadbu jen v rodinném kruhu, hlavně vyberte lidi, se kterými vám je dobře a nezapomeňte si výsadbu pořádně užít.

NA CO NEZAPOMENOUT?

Pokud pořádáte veřejnou akci, nezapomeňte zařídit zázemí, přístup na toalety, občerstvení a pokud je akce na obecních pozemcích, tak ji nahlásit.

Výsadba stromu krok po kroku:

Můžete se také podívat na [video manuál](#).

1. Rozvrhněte umístění stromu/ů

Zkontrolujte, že místo vybrané pro strom je dost prostorné, není moc blízko od hranice pozemku, případně inženýrských sítí. Pokud sázíte více stromů, odměřte si potřebné rozestupy, aby měly v dospělosti mezi sebou dost místa.

2. Vyhlubte jámu

Do šířky by jáma měla být zhruba 2x větší, než je bal stromu, hloubka stejná jako je bal. Při vyhazování hlíny z jámy dejte stranou vrchní vrstvu (cca 30 cm) a spodní. (Při zasypávání jámy ji pak vraťte zpět tak, aby byla ve stejném pořadí jako předtím.)

Dno a stěny jámy je vhodné narušit (nakopat), aby do ní kořeny mohly lépe prorůst. Ideální jáma by měla být nahoře rozšířená a měla by mít hranatý tvar, aby nedocházelo k tzv. květináčovému efektu, kdy se kořeny stáčí pořád dokola prokypřenou půdou.

3. Zatlučte kůly

Opora z kůlu/ů, ke kterým se stromek uchytí popruhem, slouží jako ochrana proti vyvrácení v prvních 3 až 5 letech po výsadbě než se strom sám stabilizuje kořeny. Menší stromky kotvíme k jednomu kůlu, větší stromy mezi dva až tři kůly.

Kůly zatlučte dostatečně pevně při kraji výsadbové jámy, tak aby výsledná výška byla přibližně stejná jako výška kmene sazenice. Viz obr. 1.

4. Výsadbovou jámu pořádně prolijte vodou

Pro středně velkou sazenici nalijeme do jámy aspoň 30 l vody, aby si vrstva zeminy sedla, a sazenice měla u kořenů do začátku dostatek vláhy.

5. Uсадte stromek do jámy (a pokud tam je, rozstříhňte drátek svazující bal)

Zkontrolujte natočení a vzpřímenost stromu. Teď je poslední šance to ovlivnit. Pokud sázíte sazenici bez balu, rozprostřete kořeny v jámě do všech stran. Zlepšíte tak do budoucna stabilitu stromu.

6. Pečlivě zasypte zeminou a vytvořte závlahovou mísu

Začněte zasypávat nejprve zeminou, která byla původně vespod. Můžete ji smíchat s obohaceným substrátem a podpořit tak stromek do začátku extra živinami. Nevyměňujte ale půdu kompletně, ať si stromek od začátku zvyká na své nové prostředí!

V průběhu zasypávání zeminu lehce ušlapujte, aby nevznikly vzduchové bubliny, které by kořenům bránily přijímat živiny z půdy. V momentě, kdy máte kořeny zhruba z poloviny zasypané zeminou, zalijte cca 30 l vody a pokračujte v zasypávání. Na vrch vraťte zeminu, kterou jste si na začátku dali stranou. Zemina by neměla sahat výš, než je úroveň kořenového krčku, tedy místa, kde končí kořeny a začíná kmen.

Po zasypání balu můžete po obvodu výsadbové jámy vytvořit z půdy menší „mísu“, která při zalévání a dešti zabrání rychlému odtoku vody a poskytne jí víc času na vsáknutí. Velikost závlahové mísy by měla přibližně kopírovat velikost výsadbové jámy.

Pokud sázíte ve svahu, dejte pozor, abyste valem výsadbové mísy naopak nezamezili přítoku dešťové vody ke stromu. V takovém případě jej udělejte jen ve spodní části, abyste odtok zpomalili.

Mulč

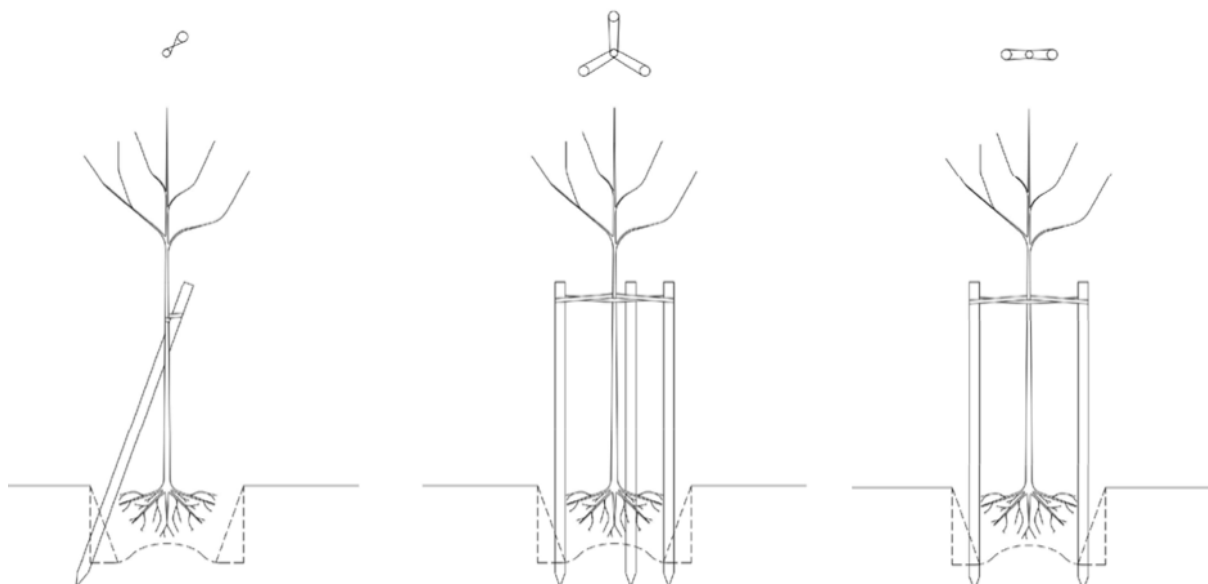
Pro omezení odparu a snížení konkurence plevelů také můžete vysypat výsadbovou mísu mulčem. Ten se ale nesmí přímo dotýkat kmene, aby se nevytvořily podmínky pro vznik houbových a plísňových onemocnění kmínku. Vhodná je drcená kůra a hrubší dřevěná štěpka z ne-jehličnatých dřevin.

7. Dokončete dřevěnou konstrukci

V případě, že strom kotvíte mezi tři kůly, vezměte kratší dřevěné příčníky a spojte jimi konstrukci v horní části, aby se zpevnila. V ideálním případě i dole cca 50 cm od terénu.

8. Ukotvěte stromek popruhem (tkalounem)

Kotvení slouží k podpoře rovného růstu sazenice a chrání ji před vylomením při nepříznivých počasích. Podle velikosti sazenice a podmínek daných místem kotvíme sazenice k jednomu, dvěma nebo třem kůlům.

obr. AOPK, Standardy péče o přírodu a krajinu, Výsadba stromu

Kotvení

K jednomu kůlu je vhodné pro menší sazenice.

Ke dvěma kůlům je užitečné pro středně velké sazenice nebo do ztížených podmínek.

Mezi tři kůly kotvíme vzrostlejší sazenice.

Pásek tkalounu provlékněte za kmínkem, aby vzniklo ucho, překřižte konce, zahněte je za kůl a hřebíkem připevněte. Měla by vám tak vzniknout osmička, v jejímž jednom oku je kmen stromu a druhém kůl. Takto postupujte i u dalších kůlů, aby byl kmínek ukotven na středu lehce napnutými pásky. V místě, kde se kůl dotýká kmínku je dobré kmínek ochránit tkaninou, aby se zabránilo odřeni mladé kůry.

9. Zajistěte ochranu kmene

Pokud sázíte v krajině, je dobré chránit kmínek proti okusu, a to buď nátěrem odpuzujícím zvěř, pletivem, laťovou nebo plastovou chráničkou.

Pokud sázíte ve městě, měla by stačit stabilizační konstrukce, ideálně se spodními příčníky, které zabrání poškození při sekání trávy a močení psů. Na místech, kde se hodně opírá slunce, je dobré zvážit ochranu stromů před škodami způsobenými teplotními vlivy (např. Arbo-Flex nátěrem).

10. Vysazený stromek pořádně zalijte

Po vysazení strom prolijte aspoň takovým množstvím vody, jako na začátku. V prvních 3 letech zálivku opakujte každý měsíc, zvláště při suchém počasí. Čerstvě vysazeným stromům nějaký čas trvá, než prokoření do okolní půdy a začnou brát vláhu z ní.

Tím to však nekončí, ale teprve začíná.
Ač strom po většinu svého života nevyžaduje takřka žádnou péči, na začátku je naše péče o tyto stromo děti zásadní.

Následná péče

Je to radost, pozorovat jak roste, kde přibyla nová větvíčka, list, kdy přijde první ovoce. Chodte vaši výsadbu pozorovat, těšit se z ní. Můžete na jejím místě třeba pořádat výroční akce, a když nepotřebuje údržbu přímo stromek, starat se o nejbližší okolí.

Přesazení do nového prostředí je pro strom šok. Ve školce měl perfektní podmínky co do zálivky, světla, tepla a pokud ho tedy chceme podpořit, aby přesun zvládl, zakořenil a obydlel nové stanoviště, je potřeba mu na začátku věnovat aktivní pozornost a péči.

CO STROMY POTŘEBUJÍ?

Vodu – Obecně platí, zalévat spíše větším množstvím vody méně často. Čím dospělejší strom, tím větší množství vody v delších časových rozestupech potřebuje, než se úplně osamostatní a zalejeme jej jen v případě, že je abnormální sucho, nebo extrémní vedra.

Ochranu – V prvních letech po výsadbě je dobré strom chránit před vyvrácením oporou z kůlů. Nezapomeňte je však včas spolu s úvazy odstranit (zhruba po 3–5 letech), aby se samy nestaly příčinou poškození. Obecně je dobré předcházet přílišnému zhutnění půdy kolem stromu a poškození kmene třeba odkládáním stavebního materiálu, provazů, řetězů a dalších předmětů, které by mohly vrůst do kmene.

Prořezání – V průběhu života stromy potřebují různý druh péče týkající se stříhu. V mládí jsou potřebné výchovné řezy, které pomohou založit správný tvar koruny. Později udržovací, které odstraní poškozené a suché větve a ve stáří pak stabilizační a záchranné. Na tento typ péče je však dobré přizvat někoho zkušeného. Odborníky můžete najít třeba v seznamu certifikovaných arboristů.

Více najdete na: www.sazimebudoucnost.cz/nasledna-pece

Sázíme Budoucnost

pro odolná města a zdravou krajinu

Sázíme Budoucnost je iniciativa Nadace Partnerství, která si klade za cíl podpořit výsadby stromů v Česku a do pěti let jich do naší krajiny a měst přidat 10 milionů – **za každého Čecha a Češku jeden.**

Iniciativa má ambici **příspět ke snižování veder, hluku a prašnosti** ve městech a obcích, **pomoci zadržovat vodu v krajině a zvýšit tak stabilitu a odolnost lidských sídel i ekosystémů.** Stromy jsou také skvělým nástrojem snižování emisí CO₂ a pomáhají tak řešit dnes tolik tíživé **změny klimatu.**

Tým iniciativy Sázíme budoucnost tomu napomáhá zpřístupňováním **financí na výsadby, podporou spolupráce, metodickou podporou** pro kvalitní výsadby a následnou péči, prací **na změnách zákonů a legislativy** ve prospěch stromů a motivací komunit **sdílením inspirativních příběhů.**

Staň se i ty
inspirací pro ostatní

Zasad se o budoucnost
krajiny a přátel, které máš rád

Udělej něco pro vodu
a klima

Zapoj se, vysaď strom a registruj ho na
www.sazimebudoucnost.cz

Potřebujete poradit nebo pomoc?

Koordinátoři neziskové organizace Sázíme stromy vám mohou pomoci s naplánováním a realizací vlastního sázení. Od podpory při shánění potřebných dokumentů na úřadech, výběru stromů, organizace události po metodickou podporu přímo při sázení stromu.

Kontaktujte:

Michaelu Vondrákovou - michaela.vondrakova@sazimestromy.cz

Michaelu Foster - michaela.foster@sazimestromy.cz

Sázíme stromy, z.ú. je nezisková organizace, která propojuje firmy, obce a dobrovolníky a společně sází stromy na místech, kde je to nejvíce potřeba. Peníze získává od firem a dárců, s obcemi vyhledává nejvhodnější lokality a s dobrovolníky, často samotnými zaměstnanci firem, nakonec stromy vysází. Má koordinátory výsadeb ve všech regionech ČR.

Více najdete na: www.sazimestromy.cz

společně **#sazimebudoucnost**